

Plejeplan for Råmosen 2007-2012

B A L L E R U P

Forord

I Fredningsnævnets kendelse af 21. oktober 2005 om fredning af Råmosen er Københavns Amt og Ballerup Kommune sideordnet udnævnt som plejemyndighed. Fredningskendelsen indebærer en forpligtigelse til at udarbejde en plejeplan. Nærværende plejeplan er blevet udarbejdet af Orbicon A/S for Københavns Amt i 2006. Som følge af Strukturreformen er plejeplanlægningen samt opgaver og forpligtigelser forbundet hertil 1. januar 2007 blevet overdraget til Ballerup Kommune.

For at implementere plejeplanen er denne blevet tilrettet til de nye vilkår mm. Den sendes i høring med henblik på efterfølgende vedtagelse og vil herefter være gældende fra 2007 til 2012. Når planen er vedtaget afløser den Ballerup Kommunes plejeplan fra 1987: Råmosen – Plejeplan 011

Indholdsfortegnelse

1	Redegørelse	5
2	Indledning	6
	2.1 Områdets beliggenhed	6
	2.2 Fredningens og plejeplanens formål	6
3	Administrative forhold	8
	3.1 Områdets administrative status.....	8
	3.2 Fredningskendelse	9
4	Andre lovområder	10
	4.1 Naturbeskyttelsesloven	10
	4.2 Planloven mm.	10
	4.3 Hvad må man?	11
	4.4 Offentlighedens plejeret	11
5	Områdets kultur- og naturværdier og udnyttelse	12
	5.1 Geologi og landskab	12
	5.2 Vandforhold.....	13
	5.3 Tidligere og nuværende pleje og drift	14
	5.4 Biologi	14
	5.4.1 Tidligere undersøgelser	14
	5.4.2 Flora og vegetation	15
	5.4.3 Fugle	17
	5.4.4 Fauna - andet	18
	5.5 Erhvervsmæssige interesser.....	18
	5.6 Rekreativ udnyttelse	18
6	Plejeplan for Råmosen	20
	6.1 Plejeplanens principper.....	20
	6.2 Vurdering og overordnet plejemålsætning	21
	6.3 Generelle plejeforskrifter.....	22
	6.3.1 Førstegangspleje	22
	6.3.2 Vedvarende pleje	25
	6.4 Plejeplanområder.....	29
	6.4.1 Delområde 1: Græssede og slåede randarealer	29
	6.4.2 Delområde 2: Centrale mosepartier med tørveskær og kanaler .	33
7	Opsummering og prioritering af plejeindgreb	37
	7.1 Opsummering af plejeforslag	37
	7.2 Prioritering af plejeforslag.....	37
8	Referencer	39

Bilag:

Bilag 1: Fredningskort med ydre plangrænser

Bilag 2: Ejerforhold

Bilag 3: §3 beskyttede arealer

Bilag 4: Ortofoto med ydre plangrænser

Bilag 5: Plantelister 1964-1996

Bilag 6: Fuglelister 1968-2006

1 Redegørelse

Denne plejeplan for Råmosen er en del af Ballerup Kommunes forpligtigelser inden for det fredningsmæssige område. Rapporten skal ses som et led i bestræbelserne på at sikre og genskabe de naturmæssige, landskabelige og rekreative muligheder i det fredede område.

Rapporten tager afsæt i Fredningsnævnets kendelse af 21. oktober 2005, af hvilken det fremgår, at fredningen indebærer en forpligtigelse til at udarbejde en 5-årig plejeplan for det fredede område. Baggrunden for plejeplanen er dermed at sikre de fredningsmæssige værdier i området samt at forbedre mulighederne for natur og friluftsliv.

Råmosen var tidligere omfattet af en fredning af 8. oktober 1962 ved en fredningskendelse, der ikke indebar plejehjemmel. Derfor foreslog Københavns Amt som et led i arbejdet med at modernisere ældre fredninger nye fredningsbestemmelser for Råmosen, og en række andre områder omfattet af de såkaldte ”status quo-fredninger”. Der er således skabt mulighed for pleje og genopretning, bl.a. i form af rydning og afgræsning samt sikring af en høj grundvandstand.

I rapporten gives forslag til en række konkrete plejeindgreb, herunder primært rydning af uønsket vegetation, etablering af græsning på tilgroede arealer samt anbefalinger til græsningspraksis i det fredede område. Desuden gives enkelte forslag til formidling, bl.a. opstilling af informationstavler.

Selvom plejeplanens fokus er dyr og planter livsvilkår, er den udarbejdet under betydelig hensyntagen til de rekreative interesser, der også skal tilgodeses ifølge fredningen.

Plejeplanen er udarbejdet af Orbicon A/S (tidligere Hedeselskabet Miljø og Energi A/S) i samarbejde med Københavns Amts Tekniske Forvaltning (Natur- og Miljøafdelingen) og Ballerup Kommune. I overensstemmelse med fredningskendelsen af 21. oktober 2005 gælder plejeplanen for en femårig periode, dvs. fra 2007 til 2012, hvorefter planen tages op til revision, og eventuelle ændringer eller nye plejeforskrifter kan herefter tilføjes.

Plejeplanen følger den disposition for plejeplaner, der normalt blev anvendt af Københavns Amt.

Det skal bemærkes, at plejeplanen som sådan ikke er lovmæssigt forpligtende for plejemyndigheden. Plejeplanen skal ses som et idekatalog med en række forslag til tiltag, som plejemyndigheden kan anvende for at forbedre det fredede områdes natur- og rekreative værdier.

I forbindelse med udarbejdelse af plejeplanen er foretaget en besigtigelse af det fredede område den 3. og 22. november 2006.

2 Indledning

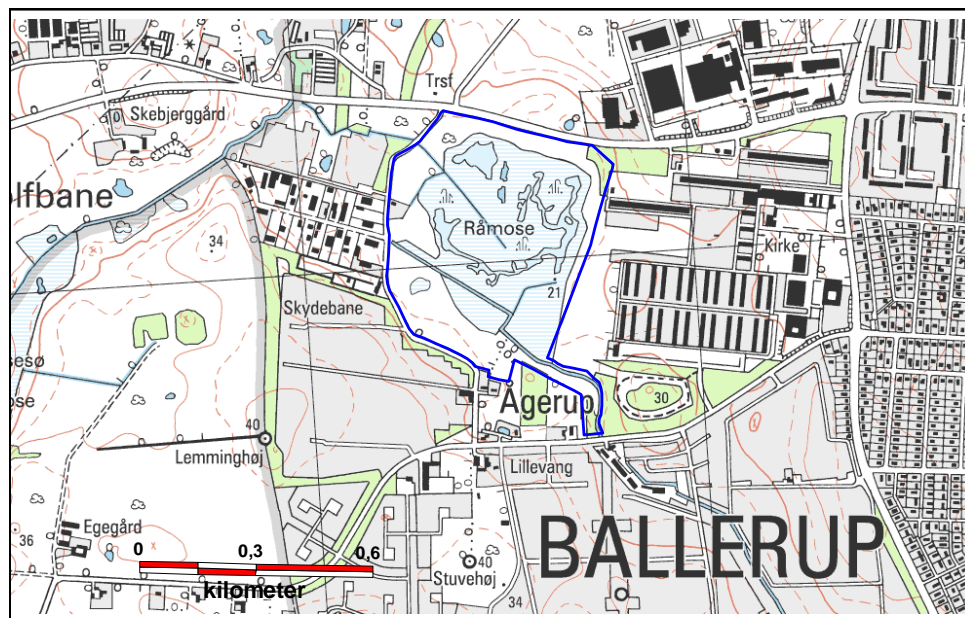
2.1 Områdets beliggenhed

Råmosen er et eng- og moseområde beliggende i en lavning i den vestlige del af Ballerup Kommune. Mosen ligger nord for landsbyen Ågerup og syd for Pederstrup, tæt ved kommunegrænsen til Egedal Kommune. Det fredede areal udgør ca. 29 hektar mose, rørskov, afgræssede enge, åbne vandflader og slåede græsarealer.

Råmosen er en af en række fredede moser på Københavns Vestegn. Tidligere var moserne søer, der udfyldte lavninger i det flade terræn. Vestegnens fredede moser, hvoraf Porsemosen og Vasby Mose omkring Store Vejleå er de største, udgør i alt 405 hektar (Dahl 1994). Foruden de store moseområder omkring Store Vejleå er fire mindre moser på Vestegnen fredet: Råmosen (29 hektar), Storemosen (31 hektar), Sømmosen (20 hektar) samt Smør- og Fedtmosen (70 hektar).

Råmosen er dermed en del af en mosaik af større og mindre moser og har derfor funktion som en spredningskorridor af betydning for opretholdelse af et alsidigt dyre- og planteliv på hele Vestegnen. Mosen afvandes gennem Råmose Å til Hove Å.

Mosen har i dag karakter af en grøn oase i et område stærkt præget af bymæssig bebyggelse. Kontrasten mellem mosen og Grantoftebebyggelsens højhuse er markant, og også industri- og håndværksområdet ved Yderholmen og nyttehaverområdet ved Råmosegård minder om storbyens nærhed.

Figur 1: Det fredede område ved Råmosen. Fredningsgrænsen er vist med blå. Gengivet med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen.

2.2 Fredningens og plejeplanens formål

Plejeplanens primære formål er at understøtte fredningens formål og indhold. Derfor beskriver dette afsnit indholdet i Fredningsnævnets afgørelse af 21. oktober 2005 vedrørende fredning af Råmosen i Ballerup Kommune.

Efter kommunalreformen den 1. januar 2007 er Ballerup Kommune plejemyndighed for hele det fredede område

Råmosen var tidligere fredet ved fredning af 8. oktober 1962 ved en såkaldt "status quo-fredning", hvilket vanskeliggjorde pleje af arealerne og dermed en langsigtet bevarelse af de naturværdier, der lå til grund for fredningen.

Den reviderede frednings overordnede formål er:

- At bevare og forbedre levedmulighederne for plante- og dyreliv.
- At skabe en generel forbedring af områdets biologiske, rekreative og landskabelige værdi.
- At skabe bedre indsyn til de fredede arealer.
- At sikre overholdelsen af Danmarks internationale forpligtigelser til naturbeskyttelse.

Fredningskendelsen rummer en række bestemmelser af relevans for plejeplanen:

Der må ikke foretages terrænændringer eller ændringer i de nuværende vegetationsforhold, der må ikke opføres bebyggelse eller etableres andre anlæg, og der må ikke foretages opgravning af vilde planter. Dog kan plejemyndigheden i henhold til en plejeplan foretage tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes egnede til at forbedre forholdene for dyre- og plantelivet eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre de landskabelige, rekreative og kulturhistoriske værdier.

Råmosen inddeles i fredningen i 2 delområder: 1) Græsningsområdet, d.v.s. de ikke "naturprægede" dele af fredningen, herunder de jordbrugsmæssigt drevne områder i mosen, samt 2) Naturområde (sø og mosearealet). Af praktiske grunde anvendes de samme delområder i plejeplanen (se kortet i plejeafsnittet).

Råmosen – udsigt fra fiskebroen i nord.

Om naturpleje i øvrigt hedder det, at "det er forudsætning for udførelse af plejeforanstaltninger, at de udføres efter en samlet plan." Desuden nævnes en række overordnede principper:

- Sejlads er ikke tilladt, med mindre det sker som en del af naturpleje og tillades af plejemyndigheden.

- Ved en eventuel erstatningsplantning bør kun anvendes danske løvtræer.
- Gødskning og anvendelse af sprøjtemidler er ikke tilladt.
- Der kan etableres mindre publikumsfaciliteter.
- Plejemyndigheden kan bestemme omfanget af græsslåning.
- For at en plejeplan skal kunne danne grundlag for plejemyndighedens udøvelse af beføjelser, skal planen være udarbejdet for hele området af plejemyndighederne i forening.
- Planen skal redegøre for de plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt for eventuelle ændringer i adgangsret, som påtænkes de følgende 10 år. Den første plan må dog kun gælde for 5 år.
- Det skal være givet grundejere, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening lejlighed til at udtale sig om plejeplanen. Uenighed forelægges fredningsnævnet til afgørelse.
- Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning og regulering af offentlighedens adgang i delområde 2.
- Fredningen er ikke til hinder for, at der ifølge en plejeplan etableres naturstier.
- Fodring af andefugle er ikke tilladt, med mindre det konkret med hensyn til tid og sted tillades af tilsynsmyndigheden.

Plejeplanen:

- Skal understøtte Fredningsnævnets kendelse af 21. oktober 2005.
- Skal gælde i 5 år.
- Skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt for eventuelle ændringer i adgangsret.
- Høringsberettigede: Grundejere, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening.

3 Administrative forhold

3.1 Områdets administrative status

Administrativt og planlægningsmæssigt ligger Råmosen i Ballerup Kommune. Hovedparten af det fredede område ejes af Ballerup Kommune, idet kun enkelte matrikler er i privat eje. Fonden Grantoftegård ejer enkelte spredte parceller i selve mosen, og ellers omfatter de privatejede arealer en villa med have, en plan-

teskole samt en kildeplads (Københavns Energi). Ejerforholdene for det fredede område fremgår af Bilag 2.

Kreaturafgræsning på Råmosens vestlige enge.

3.2 Fredningskendelse

Fredningens baggrund og indhold er sammenfattet i Fredningsnævnets afgørelse af 21. oktober 2005 vedrørende fredning af Råmosen. Det fredede område omfatter som nævnt ca. 29 hektar mose, eng, rørskov og åbne vandflader.

Ved revisionen af den gamle fredningskendelse er et mindre areal på 0,1 hektar i mosens nordøstlige hjørne udtaget af fredningen, idet der er påtænkt en bebyggelse (plejeboliger/plejehjem), der inddrager dette areal. Dette sker under forudsætning af, at en eksisterende slørende beplantning bevares. Desuden er den gamle fredning udvidet med en del af matr. 5h Ågerup By, Pederstrup, idet fredningsgrænsen herefter følger et matrikelskel og er let at påvise i marken (Bilag 1).

Råmosefredningen:

- Fredningsnævnets kendelse af 21. oktober 2005.
- Erstatte ældre "status quo-fredning" fredning fra 1962.
- Udgør samlet 29 hektar mose, eng og andre græsarealer, rørskov og åbne vandflader.
- Plejemyndighed efter 1. januar 2007: Ballerup Kommune.
- Skal sikre en generel forbedring af Råmosens biologiske, rekreative og landskabelige værdier.
- Skal sikre bedre indsyn til de fredede arealer.
- Skal bidrage til overholdelsen af Danmarks internationale forpligtigelser til naturbeskyttelse.

4 Andre lovområder

4.1 Naturbeskyttelsesloven

Hovedparten af fredningsområdet er omfattet af Naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser vedrørende beskyttelse af truede naturtyper (søer, heder, moser, strandenge, ferske enge og biologiske overdrev). Dette indebærer bl.a., at der ikke uden Kommunalbestyrelsen tilladelse må foretages ændringer i disse naturtypers tilstand (Bilag 3).

4.2 Planloven mm.

Hele plejeplanområdet er beliggende i Ballerup Kommune og er i Regionplanen udpeget til beskyttelsesområde for naturværdier og regionalt friluftsområde (Vestskovkilen).

Området er desuden beliggende i landzone og omfattet af kommuneplanens enkeltområder 9.F.2, 9.F.4 samt en del af 9.B.1 (Ballerup Kommune 1998-2009).

Selve mosen og de nærmeste omgivelser, enkeltområde 9.F.2, er i kommuneplanen udlagt som landskabsområde med bevarings- og beskyttelsesinteresser.

Området umiddelbart syd for mosen, enkeltområde 9.F.4 samt en del af 9.B.1, er henholdsvis udlagt til landskabsområde til støtte for friluftslivet og til boligformål. Områdernes disponering, herunder beplantning, placering af fritidsaktiviteter og bebyggelse, skal ske på grundlag af en samlet plan, der tager hensyn til områdets beliggenhed ved Råmosen, samt ønskerne om at bevare Ågerup landsbys særlige landsbykarakter.

Arealerne i umiddelbar tilknytning til plejeplanområdet er omfattet af flere lokalplaner. De vestlige områder er omfattet af Lokalplan nr. 032 for nyttehaveområde ved Råmosen og nr. 093 for erhvervsområdet Yderholmen. Nord for mosen er erhvervsområderne omfattet af Lokalplan nr.101 omkring Pederstrupvej og nr. 077 ved Baltorpbakken. Øst for mosen er boligområdet Grantoftten omfattet af Lokalplan nr. 086.

Selve Råmosen er omfattet af Landvæsenskommissionens kendelse af 4. december 1968 vedr. hovedregnvandsanlæg for Råmosens opland. Kendelsen betyder at Råmosen har status som regnvandsbassin, og ud fra et fastsat vandspejlsniveau skal mosen kunne aflede regnvand fra de omkringliggende arealer (Yderholmen, Grantoftten, Tåregårdskvarteret mm.). Det er Ballerup Kommunes pligt at dette overholdes.

Hele fredningsområdet er udpeget som område for drikkevandsinteresser, men der forekommer kun begrænset vandindvinding i området.

For Råmose Å, der udspringer i Råmosen og afleder vand til Hove Å-systemet, er målsætningen generel (B3), på den øverste strækning dog lempet (C). I 1998 undersøgte Københavns Amt forureningstilstanden på 2 stationer langs med Råmose Å, ved Ågerupvej og Hestholmen. Målingerne viste, at målsætningen ikke er opfyldt på åens øverste strækning.

4.3 Hvad må man?

For private og offentlige ejere af arealer inden for fredningen gælder, at plejeplanen giver *ret*, men ikke *pligt* til de plejetiltag som er beskrevet under delområderne. Ønskes der foretaget ændringer og tiltag, som ikke er beskrevet i plejeplanen, skal der søges om dispensation fra Fredningsnævnet for København.

Næsten hele mosen samt hovedparten af de tilgrænsende arealer er ejet af Ballerup Kommune, og der er offentlig adgang til hele området, der også anvendes flittigt af de lokale beboere til rekreative formål, d.v.s. gåture, jogging, hundeluftning og andre friluftaktiviteter.

Rundt om i mosen findes der et system af trampede jordstier, hvorpå offentligheden kan og må færdes, og nogle steder er opstået stier et stykke ind i mosen som følge af færdsel ("folkestier"). På grund af tilgroning er det med tiden blevet ret vanskeligt at færdes i de indre dele af mosen.

Ballerup Kommune har etableret en fiskebro i områdets nordvestlige hjørne, og der er frit fiskeri i hele mosen.

Sejlads i området er uønsket af hensyn til fuglelivet, men forekommer ikke desto mindre af og til (Ballerup Kommune 1987). Skøjteløb er ikke tilladt.

4.4 Offentlighedens plejeret

Bekendtgørelse nr. 1604 af 20/11/2006 om pleje af fredede områder indeholder bestemmelser om, at Kommunalbestyrelsen (efter 1. januar 2007) har adgang og ret til at gennemføre plejeforanstaltninger på fredede arealer, der ikke ejes af statslige myndigheder. Plejen skal udføres, så det ikke medfører udgift, væsentlige gener eller tab for ejer eller bruger. Inden plejen gennemføres, skal ejere og brugere underrettes om dette og om, at ejere eller brugere selv kan foretage plejen inden for en nærmere angiven frist. Der er alene tale om det offentliges ret, ikke pligt, til at udføre pleje.

Dermed er plejeplanens mange forslag ikke umiddelbart lovmæssigt bindende for plejemyndigheden. I stedet skal plejeplanen betragtes som et idekatalog med en række forslag til tiltag, der kan forbedre det fredede områdes naturindhold og rekreative værdier.

Fåregræsning i den sydvestlige del af Råmosen.

5 Områdets kultur- og naturværdier og udnyttelse

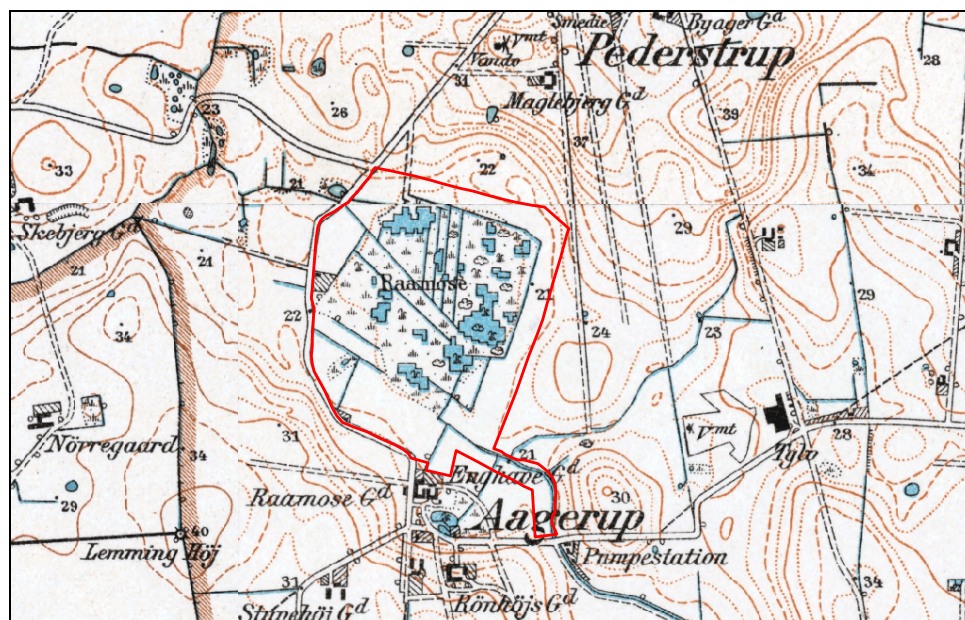
5.1 Geologi og landskab

Råmosen er en af flere store lavningsmoser i området vest for Ballerup. Mosen ligger i dag naturmæssigt ret isoleret, omgivet af industri og boligområder. Kun mod nordvest står mosen endnu i forbindelse med det åbne land. Mosen ligger i en lavning i en del af en større moræneslette på Københavns Vestegn.

Området er generelt præget af spor fra oldtiden. Ved vandhullet vest for mosen er der gjort et offerfund fra bronzealderen (1700-500 f.kr.) i form af en bjergartsøkse. Nordøst for Råmosen er et anlægsspor fra yngre bronzealder (1100-500 f.kr.), og syd for området ligger flere gravhøje.

På ældre kort kan man se, at mosen ved udskiftningen i slutningen af 1700-tallet er blevet delt i småparceller tillagt gårdene i Ballerup, Pederstrup og Ågerup. Denne opdeling går igen i vore dages matrikulære grænser, men i dag er det som tidligere nævnt Ballerup kommune, der ejer størsteparten af mosen og de omkringliggende arealer.

Hovedparten af områdets vandsamlinger skyldes, at moseparcellerne tidligere har været anvendt til skæring af tagrør og tørv. Et kort fra ca. 1913 viser, at der har været gravet tørv mange steder i mosen (Figur 2). Under 1. Verdenskrig gravedes således de såkaldte "æltetørv", som er tørv med ringe brændselværdi (Ballerup kommune 1987).

Figur 2: Råmosen anno ca. 1913 med den nuværende fredningsgrænse indtegnat. Bemærk datidens mange små tørvskær. Historisk kort fra Københavns Amt.

Den øst-vestgående kanal i områdets centrale dele (Figur 1 og Bilag 4) blev skabt i 1988 i forbindelse med en del gravearbejde i mosen, der havde til formål dels at forbinde de øvrige vandområder, dels at genskabe åbne vandoverflader og sikre et mere konstant vandspejl. De nordligste søer/tørvskær i mosen er aldrig blevet forbundet.

I takt med den bymæssige udvikling, som i Ballerup Kommune for alvor tager fart i 1960'erne, afhændes størsteparten af områdets landbrugsejendomme til byudvikling, og den jordbrugsmæssige anvendelse af arealerne omkring mosen ophører. I 1985 ophørte den sidste forpagtningsaftale i forbindelse med udvidelsen af nyttehaveområdet ved Råmosegård (Ballerup Kommune 1987).

Et luftfoto (ortofoto), der viser de eksisterende formål i det fredede område er vist i Bilag 4.

5.2 Vandforhold

Moseområdet begrænses i princippet af kote 21.0, idet vandspejlskoten er ca. 20,6 med udsving på max. 0,38 m (Ballerup Kommune 1987). Terrænet hæver sig svagt til alle sider, dog er der mod nord og sydvest mere markante stigninger bl.a. til Lemminghøj, kote 40,0 på grænsen til Ledøje-Smørum kommune (Ballerup Kommune 1987).

Tidligere har mosen modtaget tilløb ad markdræn og grøfter fra de omkringliggende landbrugsarealer samt overfladetilstrømning.

Råmosen afvandes via Råmose Å, der udspringer i mosen, til Hove Å-systemet.

Der afledes regnvand fra oplandet til Råmosen, der fungerer som regnvandsbassin. I dag tilledes regnvand til Råmosen 4 steder. På tilløbene er der udført olieudskillere, d.v.s. brønde med tilløb og afløb, hvor vandet bevæger sig så langsomt, at olien stiger op og holdes tilbage. Under normal belastning afledes vandet fra tre af disse tilløb gennem Råmosen i mindre kanaler.

Via Råmosen ledes dermed regnvand fra store dele af Ballerup til Råmose Å. Desuden udledes regnvand direkte til Råmose Å fra en mindre vejstrækning. Derudover modtager Råmose Å spildevand fra 8 ukloakerede ejendomme ved Ågerupvej, og det kan ikke udelukkes, at der fra de ikke kloakerede kolonihaveområder udledes spildevand via drænsystemer. De ukloakerede ejendomme skal på sigt kloakeres (Ballerup Kommune 2005).

Områdets tørvegrave og gravede kanaler er tidligere beskrevet som klarvandede, med gode iltforhold, selv i bundlaget og med en begrænset fri næringsstoffmængde i vandmassen, hvilket også afspejledes i planktonalgernes artssammensætning, idet algerne således alle er arter fra moderat næringsrigt vand (Ballerup kommune 1987).

Bundlaget i søerne var på dette tidspunkt også normalt med et kun ca. 2 cm tykt uiltet slamlag liggende på den naturlige tørvebund. Analyser af bundsedimentet viste næsten normale forhold. Kun zink forekom i forhøjet mængde, men kun i mængder, der er normalt forekommende i byområder (Ballerup Kommune 1987). Forholdene i dag kendes ikke i detaljer.

5.3 Tidligere og nuværende pleje og drift

Ballerup Kommune (1987) har tidligere udarbejdet en plejeplan for Råmosen, og en del af de stillede forslag, er allerede gennemført. Plejen har omfattet græsslåning, afgræsning med får og køer og bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo på Ballerup Kommunes arealer. Da Ballerup Kommune har været sprøjtefri siden 1996, bekæmpes arten omkring mosen med slåning eller stikning. Der forekommer dog forsat enkelte Kæmpe-Bjørneklo i området.

I Råmose Å er der årligt blevet skåret grøde og foretaget oprensning efter regulativet for åen, og efter behov er de mindre afvandingskanaler i mosen blevet oprenset.

Som led i plejen blev der i 1988 udført en del gravearbejde i mosen i form af kanaler. Kanalerne skulle dels forbinde de øvrige vandområder, dels genskabe åbne vandoverflader og sikre et mere konstant vandspejl. Formålet var bl.a. at tilgodese lystfiskerinteresser og skabe bedre forhold for områdets ynglende fugle. De nordligste søer i mosen er aldrig blevet forbundet.

De efterfølgende år blev et stisystem i den nordlige ende omlagt, bl.a. for at undgå fugtige områder. Tillige blev der etableret to folde i den sydlige og vestlige del af området. Den sydlige og vestlige fold blev i 2006 afgræsset med henholdsvis får og kreaturer. I 2006 blev den sydlige folds afgræsningsareal udvidet, således at dyrene får bedre mulighed for at afgræsse rørskovene.

Der har tidligere været etableret en fold i det nordlige område, men folden måtte opgives p.g.a. skader på hegnet. Den nordlige og østlige side plejes i form af maskinel græsslåning 2-3 gange om året.

5.4 Biologi

5.4.1 Tidligere undersøgelser

Råmosen har i kraft af sin størrelse og relative ufremkommelighed stor betydning for områdets plante- og dyreliv. Trods den bynære beliggenhed findes kun ret få oplysninger om mosens dyre- og planteliv. Natur og Ungdom gennemførte dog en række botaniske registreringer i midten af 60'erne (Natur og Ungdom 1968), og mosen indgik desuden i Københavns Amts botaniske overvågningsprogram (Københavns Amt 1996), idet amtet i maj-juni 1996 gennemførte en botanisk registrering i området. Der blev ved undersøgelserne lagt særlig vægt på randarealerne og de botanisk interessante områder i de indre dele af mosen. Der blev foretaget en registrering af mosens flora med undtagelse af oplagte trivialarter (Bilag 5).

Botaniske undersøgelser blev desuden gennemført i forbindelse med udarbejdelse af Ballerup Kommunes plejeplan (Ballerup Kommune 1987). Også Graversens (1979) oversigt over botaniske lokaliteter skal nævnes som en kilde, der rummer ældre botaniske oplysninger fra området.

Ekstensiv fugleundersøgelser blev gennemført i forbindelse med Dansk Ornitologisk Forenings Lokalitetsregistreringer (1982 og 1998). Nyere fugledata fra

området består især af spredte og relativt tilfældige observationer offentliggjort på bl.a. internettet (Bilag 6). For hovedparten af kilderne gælder derfor, at de må siges at være af ældre dato.

5.4.2 Flora og vegetation

Råmosen fremstår i dag som en mosaik af rørskov, afgræssede ferske enge, maskinelt slåede græsarealer, åbne vandflader og mere eller mindre tilgroede mosepartier. Generelt præges mosen af stor artsrigdom, dog tilsyneladende uden egentlige botaniske sjældenheder.

Råmosen fremtræder, når man kommer til den fra nord, dels med åbne vandflader og dels med krat af pilebuske. Mod nord og øst er grænsen mellem mosen og den tilgrænsende maskinelt klippede græsflade markeret skarpt. Græspleje niveauet på disse arealer er højt og antallet af forskellige plantearter tilsvarende lavt. En kantzone mellem de tætklippede græsarealer og mosen domineres af højt voksende urter som bl.a. Stor Nælde, Almindelig Mjødurt, Burre-snerre og Lodden Dueurt med spredte islæt af bl.a. Hamp-haneklo, Stor Skjaller og Vild Kørvel, der alle er almindelige på fugtig, kvælstofrig bund.

Den sydlige del af selve mosefladen præges af store ensartede flader domineret af Tagrør, Bredbladet Dunhammer, spredt opvækst af pil og birk samt høje urter, heriblandt Lodden Dueurt og de invasive arter gyldenris og enkelte bjørneklo. Mod vest og syd afgrænses mosen af afgræssede enge med spredt opvækst af tjørn og høje urter som Vild Kørvel, syre, kamille, Prikbladet Perikum og Kærtidsel.

Mosens største flader udgøres af rørsump med spredte partier med åbent vand. I rørsumpen findes foruden Tagrør, Bredbladet Dunhammer, Sø-kogelaks og en lang række urter. Den i Ballerup Kommune sjældne Brudelys, findes spredt i den nordvestlige del af rørsumpen. Ellers findes bl.a. Billebo-klaseskærm, Bukkeblad, Alm. Fredløs, Eng-kabbeleje og Tigger-ranunkel. Specielt i mosens sydøstlige hjørne, men også i partier mod søen i nordvest og enkelte steder centralt i mosen findes veludviklet starsump med bl.a. Toradet Star, Stiv Star, Alm. Star og Blærestar. Spredt herimellem forekommer Høj Sødgræs, Alm. Sumpstrå, Eng-kabbleje, Dusk-fredløs og Gul Iris. Starsumpene hører til de største i Ballerup Kommune, hvor denne vegetationstype er sjælden (Ballerup Kommune 1987, Københavns Amt 1996).

Starsump i den sydøstlige del af Råmosen.

Med hensyn til træer og buske, er især pil et dominerende islæt i mosens vegetation. Særligt nordøst-hjørnet, hvor der også findes store døde pile-partier, men også mosens sydøstlige hjørne præges af kraftigt pilekrat. På den opfyldte tange i mosen vokser bl.a. tjørn, birk, mirabel, røn, Slåen og popler.

I mosens ældre tørvegrave findes vandplanter som Flydende Vandaks, Bukkeblad, Vandrøllike og Frøbid. Langs bredderne af vandhullerne vokser bl.a. Sø-kogleaks, Gul Iris, Tagrør, Bredbladet Dunhammer m.m. I flere af kanalerne ned mod Råmose Å, hvor der er en vis vandgennemstrømning, findes vandranunkel, vandstjerne og Vandpest.

De ny etablerede søer/kanaler havde i 1996 endnu ikke udviklet en karakteristisk submers flora (Københavns Amt 1996).

Vegetation - udvikling

1985

Først i 60erne fandtes endnu et spændende rigkærparti ved Råmosens sydøstkant med bl.a. Kødfarvet Gøgeurt, Maj-gøgeurt og Engblomme. Også Hjertegræs, Nedbøjet Ranunkel, Trævlekrone, Vild Brøndkarse, Bleg Star og Vellugtende Gulaks blev fundet i midten af 60erne. Ingen af disse arter blev genfundet ved Ballerup Kommunes undersøgelser i midten af 80erne (Ballerup Kommune 1987).

1996

Ved Københavns Amts botaniske registreringer i 1996 blev det vurderet, at de lavtvoksende eng- og kærsmfund i den ”gamle Råmose” var hårdt trængt af tagrør og højstaudevegetation, og at værdifulde eng- og kærsmfund endnu kun i begrænset omfang havde nået at etablere sig på de nye græsningsarealer.

Ikke desto mindre blev flere af de bemærkelsesværdige arter fra Natur og Ungdoms undersøgelser i 1960erne genfundet ved Københavns Amts registreringer i 1996, således Kær-Fladbælg og Brudelys.

I forhold til Ballerup Kommunes undersøgelse omkring 1985 var kun Smalbladet Kæruld og Gulaks forsvundet i 1996, medens bl.a. Blågrå Siv og Spidskapslet Star blev nyfundet. Nikkende Star blev ikke fundet 1996, skønt mosen er et oplagt voksested, og arten findes mange steder på egnen (Københavns Amt 1996).

Med hensyn til Råmosens samlede botaniske værdi, skal nævnes, at mosen fortsat er voksested for Kær-fladbælg, som er sjælden på landsplan. Desuden findes mindre almindelige arter som Brudelys og Blågrå Siv. Selvom mosen tidligere har haft større botanisk værdi, rummer den stadig en ret rig kær-flora, som givetvis vil nyde godt af naturpleje som afgræsning og kratrydning (Københavns Amt 1996).

5.4.3 Fugle

Ynglende fugle

Råmosen har tidligere rummet et rigt fugleliv karakteristisk for mindre, tilgroede vådområder. Selvom de fleste af de data, der foreligger for ynglende og rastende fugle, er spredte og af ældre dato, synes der siden 1960'erne at være sket en tilbagegang for mosens ynglefugle (Bilag 6). I begyndelsen af 90'erne ynglede fortsat små bestande af ænder og vandhøns samt bl.a. Nattergal og Sivsanger.

Især synes andefugle, vandhøns og vadefugle, der er tilknyttet åbne vandflader og lysåbne naturtyper, at være gået tilbage siden Natur og Ungdoms undersøgelse i midten af 60'erne. Det er derfor nærliggende at tillægge i det mindste en del af tilbagegangen tilgroning af tidligere velegnede ynglepladser.

Desuden kan Råmosens bynære beliggenhed og den hyppige færdsel, friluftaktiviteter m.m. givetvis være et problem for områdets ynglende vandfugle. I Ballerup Kommunes plejeplan fra 1987 nævnes, at Grågæs forsøger at yngle i mosen men ofte forstyrres af løse hunde, og at hverken gæs eller svaner havde ynglesucces i 1987.

Af nyere iagttagelser fra 2004-2006 af ynglende fugle skal nævnes op til 10 par Grågæs, 3 par Nattergale samt muligvis Vandrikse (Bilag 6).

Det skal desuden nævnes, at Råmosen med sine åbne vandflader, pilekrat og spredte opvækst af birketræer desuden synes at rumme et potentiale for den på landsplan sjældne Pungmejse, der findes i flere andre af Vestegnens tørvemoser, men så vidt vides er denne art endnu ikke registreret i Råmosen.

Rastende fugle

Forår og efterår passerer et større antal fugle Råmosen. En del vandfugle raster i de vandfyldte tørvegrave, og rovfugle som Rørhøg, Blå Kærhøg, Musvåge og Tårnfalk fouragerer på de tilstødende engarealer. Store flokke af Sjagger og Vindrossel fouragerer på områdets tjørn og andre bærbuske og træer (Bilag 6).

5.4.4 Fauna - andet

Ved Natur og ungdoms undersøgelser i Råmosen i 1960'erne blev Spidssnudet frø registreret som værende "talrig". Arten står opført på Habitatdirektivets bilag IV over særligt beskyttede arter og er dermed en af de få arter, der er relevante i forhold til Fredningskendelsens henvisning til "internationale forpligtigelser". Ved samme lejlighed registrerede Natur og Ungdom desuden Butsnudet frø i Råmosen.

Ifølge Ballerup Kommune blev der i Råmosen i 2003 hørt kvækkende Spidssnudet frø i Råmosen, og Butsnudet frø blev fundet i en temporær sø vest for mosen (Københavns Amt 2003). I 2005 omfattede Københavns Amts paddeundersøgelser (Københavns Amt 2005) bl.a. en eftersøgning af Spidssnudet frø og Storvandsalamander (ligeledes Bilag IV art) i Hjortespringkilen, men desværre blev Råmosen ikke besøgt, hvorfor arternes aktuelle status i området ikke er kendt dette år. Et par vandhuller umiddelbart nord for Baltorpvej blev vurderet som værende "uegnede" som ynglesteder for begge arter, men en egentlig undersøgelse (efter Storvandsalamander) blev kun foretaget i det ene – og ingen dyr blev fundet.

Det vurderes dog, at hovedparten af Råmosens vandhuller p.g.a. af forekomst af de mange fisk næppe er specielt velegnede som levesteder for paddeyngel.

Der er ved tidligere undersøgelser og fangst af smådyr i Råmosen fundet guldsmedelarver, flere sneglearter og Ærte- og Dammusling. Kun umiddelbart op til regnvandstilløbene findes mere forureningstolerante arter, f.eks. børsteorme og myggelarver.

Råmosen har desuden en usædvanlig god og sund bestand af fisk. Der findes i mosen Karusse, Gedde og Aborre, men også Suder ifølge lokale. Gedde og Aborre er de dominerende arter. Der er således tidligere fanget ganske store Gedder ved elfiskeri i mosen. Ved en tungmetal analyse af 5 Aborrer er der ikke fundet forhøjede koncentrationer af tungmetaller i fiskene i forhold til almindelige danske spisefisk (Ballerup Kommune 1987).

Desuden er der givetvis Ræve og Rådyr i det fredede område.

5.5 Erhvervsmæssige interesser

Der knytter sig ingen væsentlige erhvervsmæssige interesser til selve Råmosen. Nord for Råmosen ligger det store økologiske landbrug Grantoftegård, som drives i samarbejde med Ballerup Kommune. Ballerup Kommune har de senere år indgået aftale om græsningen på Råmosens græsningsarealer med Grantoftegård. Syd for naturområdet har Københavns Energi et areal langs Råmose Å. Ligeledes mod syd ligger der en planteskole.

5.6 Rekreativ udnyttelse

Råmosen fungerer som et rekreativt område for beboerne i nærheden. En mindre sti fører rundt i mosen, og enkelte trampede stier fører også ind i området. Stierne benyttes bl.a. til hundeluftning og gåture. Der er frit fiskeri i Råmosen, og mange

fisker i området, dels fra fiskebroen mod nord, dels fra bredden andre steder i området.

Alle stierne er ubefæstede trampede stier med forbindelse til naboarealerne, især via de kortklippede græsarealer ved Grantofte. Langs Råmoseåen er der passage mulighed på Københavns Energis areal fra Ågerupvej til mosen.

Den regionale sti nr. 68, der er af stor lokal og regional betydning for anvendelsen af Hjortespringkilen som rekreativt område, løber ad Råmosevej vest og syd om mosen.

Med sin beliggenhed i et område stærkt præget af bymæssig bebyggelse og på den tæt befolkede Vestegn, er Råmosen et naturområde med stor rekreativ værdi.

6 Plejeplan for Råmosen

6.1 Plejeplanens principper

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med fredningskendelsen, anbefalingerne givet i Skov- og Naturstyrelsens naturplejestrategi (Skov- og Naturstyrelsen 1999) samt de principper, der gennem årene generelt har været gældende for naturpleje gennemført i regi af Københavns Amt.

I Skov- og Naturstyrelsens naturplejestrategi hedder det bl.a., at ”lysåbne mosetyper, som trues af tilgroning, skal prioriteres højest hvad plejeindsats angår. Det gælder i særlig grad de mest sjældne typer, som er væld, højmoser, ekstremfattigkær og ekstremrigkær”.

Ifølge samme strategi kan indgreb i søers tilstand komme på tale i de tilfælde, hvor en sø er blevet negativt påvirket af menneskelig aktivitet, eksempelvis forurening eller vandstandssænkning. Generelt hedder det dog, at ”pleje af søer bør først og fremmest rette sig mod søernes oplande og mod deres nærmeste omgivelser, bl.a. for at sikre mindst mulig tilledning af næringsstoffer og surt, humusrigt eller okkerholdigt vand”.

Også ifølge Skov- og Naturstyrelsens retningslinier for naturpleje i moser skal al overflødig afvanding som udgangspunkt standses, når den ikke medfører større konsekvenser for dyrkningsikkerheden i tilstødende områder.

Grundet de arkæologiske interesser i området skal Kroppedal Museum informeres i god tid inden gravearbejde påbegyndes, således at de har mulighed for at være til stede under arbejdet.

Desuden bygger plejeplanen på følgende principper:

- Plejeplanens fokus er det fredede områdes flora og fauna, men også rekreative værdier og rekreativ udnyttelse har høj prioritet.
- Så vidt muligt skal plejen omfatte relativt enkle midler, der tager udgangspunkt i eksisterende naturtyper.
- Såvidt muligt bør plejen fokusere på engangsindgreb, d.v.s. at området efter plejens udførelse i så høj grad som muligt skal ”hvile i sig selv”, d.v.s. med minimal vedligeholdelse til følge.
- Plejen skal udføres uden brug af gødskning og pesticider og på en sådan måde, at der tages størst muligt hensyn til det eksisterende dyre- og planteliv.
- Plejebestemmelserne skal følge de almindelige regler, jvf. Bekendtgørelse nr. 951 af 16/09/2004 om pleje af fredede arealer og fortidsminder samt om tilsyn.

- Plejemyndigheden kan, såfremt dette skønnes relevant, regulere almenhedens adgang, f.eks. ved etablering af stiforbindelser, således at besøgende ledes væk fra følsomme steder.
- Formidling af områdets natur- og kulturværdier skal ske på en måde, der sikrer de besøgende en god og vedkommende information samt gode adgangsforhold – men ikke fratager publikum glæden ved at ”opdage tingene selv”.
- Eventuelle stier skal etableres nænsomt og i harmoni med omgivelserne, d.v.s. at ”trampestier”, ”naturstier” o.lign. er at foretrække frem for befæstede stisystemer.

6.2 Vurdering og overordnet plejemålsætning

De eksisterende botaniske værdier i Råmosen synes at være begrænsede, hvilket bl.a. skyldes den mange steder ret fremskredne tilgroning med Tagrør, pilebuiske, birk samt høje urter, inklusiv de invasive arter gyldenris og Kæmpe-Bjørneklo. Foruden tilgroning bærer mange arealer præg af tidligere tiders næringspåvirkning.

Råmosen rummer et rigt og varieret fugleliv karakteristisk for fugtige, tilgroingsprægede naturtyper. Der forekommer ingen deciderede sjældenheder i mosen, men en tur rundt i området giver mulighed for at opleve de fleste danske sangfugle, herunder også ”oplevelsesmæssigt” vigtige arter som Nattergal og Grågås.

Råmosen kan næppe med enkle midler, og uden at komme i konflikt med den rekreative udnyttelse, gøres til et ”fugleparadis” for vandfugle.

På den tæt befolkede Vestegn er Råmosen en grøn oase med stor rekreativ værdi.

Kombinationen af Råmosens bynære beliggenhed og de rekreative og biologiske værdier stiller krav om en sammenhængende administration og pleje af det fredede område. Plejeplanens formål er at skabe et naturforvaltningsmæssigt grundlag, der kan sikre Råmosen som et mosaiklandskab med lysåbent præg, med rørsump, åbne vandarealer, afgræssede enge samt mosepartier med spredt opvækst af pil, birk og høje urter. Desuden skal invasive arter som Kæmpe-Bjørneklo og Sildig Gyldenris med tiden udryddes fra området.

Der er for nuværende ingen alvorlige akutte trusler mod områdets natur, men det vurderes, at en fortsat tilgroning af såvel randarealerne som de centrale mosepartier kan blive et problem, hvis der ikke foretages en rydning af uønsket vegetation samt en efterfølgende periodevis græsning eller slåning af de pågældende arealer.

Råmosen skal efter plejen fremstå som et mosaiklandskab med lysåbent præg, med rørsump, åbne vandarealer, afgræssede enge samt mosepartier med spredt opvækst af pil, birk og høje urter. Desuden skal invasive arter som Kæmpe-Bjørneklo og Sildig Gyldenris med tiden udryddes fra området.

På grundlag af områdets nuværende og tidligere landskabelige og biologiske værdier og muligheder samt fredningens formål, opsættes følgende bredt formulerede plejemålsætning for naturplejen i Råmosen:

Plejemålsætning:

- At sikre, at intentionerne i Fredningsnævnets afgørelse af 21. oktober 2005 realiseres ved at bevare, genskabe og formidle naturværdierne i den fredede Råmosen i Ballerup Kommune.
- At forbedre og bevare yngle- og forurageringsmulighederne for et bredt udsnit af fuglearter karakteristiske for fugtige, tilgroningsprægede naturtyper.
- At skabe og bevare gode livsvilkår for engenes lyskrævende plantesamfund.
- At skabe og bevare gode vilkår for områdets padder og krybdyr.
- At imødekomme den rekreative udnyttelse af området ved at formidle områdets naturværdier samt sikre publikums adgang til området under hensyntagen til de biologiske interesser.

Plejemålsætningen søges primært opnået gennem:

- Vegetationspleje på de arealer, hvor der foregår en udvikling bort fra den ønskede naturtilstand.
- Rydning af høje urter, buske, træer og krat, bl.a. Kæmpe-Bjørneklo og gyl-denris.
- Græsning.
- Sikring af en passende høj vandstand, tilstedeværelsen af åbne vandflader samt en rimelig vandkvalitet.
- Oprensning af vandhul.
- Løbende vedligeholdelse af stisystemer og opstilling af informationstavler til gavn for områdets besøgende.

6.3 Generelle plejeforskrifter

6.3.1 Førstegangspleje

Ved førstegangspleje menes indgreb, der i princippet kun udføres én gang og som har til formål enten at skabe en ønskværdig tilstand eller at forberede den kontinuerlige pleje.

Vegetationsrydning

På visse af arealerne ses opvækst af buske og mindre træer, bl.a. tjørn, pil og birk. På disse arealer bør uønsket træopvækst fjernes som et førstegangsindgreb.

Det bør fremover generelt sikres, at vedplanter ikke spreder sig fra randområderne og ud over mosearealerne. Derfor bør udviklingen løbende følges og uønsket vegetation om nødvendigt fjernes.

Rydning af træer og buske kan af praktiske grunde næppe foretages med større maskiner. Der foreslås derfor brug af motorsav.

Af æstetiske grunde bør afskæring af træer og buske foretages så nær roden som muligt og eventuelle rodsrud fjernes efterfølgende. Små træer og buske kan rives op med rod med håndkraft. En fjernelse af vedplanter på de angivne arealer vil give lysåbne plantesamfund bedre betingelser og fjerne eventuelle udkigsposter for kragefugle. Endelig kan en fjernelse af vedplanter, i det mindste lokalt, medvirke til at øge fugtigheden på arealerne, idet træer og buske er mere vandforbrugende end urter.

Af hensyn til stedets ynglende fugle bør en sådan rydning foretages sent efterår eller vinter. Rydning af birk foretages dog mest effektivt tidligt forår, da træet på dette tidspunkt "bløder" efter afskæring.

Fjernelse af vedplanter bør have karakter af "plukhugst", hvor mindre partier fjernes rundt omkring med henblik på at skabe større variation og dermed opnå det ønskede mosaikpræg.

Foruden at forbedre forholdene for mosens lysåbne plantesamfund er kratrydning også en vigtig faktor for eventuelle padders og vandfugles trivsel i mosen.

Den ryddede vegetation bør som hovedregel hurtigst muligt fjernes fra området eller brændes på forsvarlig vis, om muligt uden for området for at undgå en fortsat skygning for lyskrævende engvegetation og en uønsket tilførsel af næringsstoffer. Enkelte træstubbe og grenbunker kan dog bevares, eftersom de tilgodeser padder og krybdyrs krav til skjulesteder samt overvintringspladser og er med til at skabe en attraktiv og varieret mosaikbiotop til gavn for disse dyregrupper.

Vandforhold

Afvanding bør kun finde sted efter Landvæsenskommissionens kendelse, og der bør ikke være afvanding ud over dette. Af hensyn til såvel vandfuglene som de fugtighedskrævende engplanter er det helt afgørende, at området holdes så fugtigt som muligt. En høj vandstand er forudsætningen for alle de typiske vandfugles tilstedeværelse. Som en "sidegevinst" vil en høj vandstand hæmme (gen)opvæksten af vedplanter på de ryddede arealer. Plejemyndigheden bør derfor undersøge muligheden for at hæve vandstanden.

Plejeplanområdet rummer et enkelt vandhul, der er under tilgroning med høje urter og pil. I forbindelse med plejens gennemførelse bør en oprensning foretages af dette vandhul til gavn for områdets padder.

For at bidrage til opretholdelsen af en rimelig vandkvalitet i mosen, bør andefodring (i overensstemmelse med fredningen) ikke finde sted.

Tiltag, der kan forbedre vandkvaliteten i Råmosen og i Råmoseåen, bør først og fremmest rettes mod oplandet uden for Råmosen. Ballerup Kommune foreslår dog opgravning af bundslam som et supplerende middel til at forbedre vandkvaliteten i området.

Der tilledes i dag regnvand til Råmose Å fra store dele af Ballerup via Råmosen. Afvandingskanalerne skal fungere efter bestemmelserne i Landvæsenskommissionens kendelse, og der kan være behov for en førstegangs oprensning. Råmose Å modtager derudover spildevand fra 8 ukloakerede ejendomme ved Ågerupvej, og det kan ikke udelukkes, at der fra de ikke kloakerede kolonihaveområder udledes spildevand via drænsystemer. For at imødegå dette planlægger Ballerup Kommune bl.a. at kloakere et område ved Ågerupvej (Ballerup Kommune 2005).

Formidling

Der bør opsættes enkelt udformede informationstavler ved de naturlige ”indgangsveje” til det fredede område. Tavlerne bør omhandle den flora og fauna, der kan opleves i området, mosens opståen samt informere om god adfærd i området, dvs. at løse hunde, andefodring, forfodring ved fiskeri og henkastning af affald ikke er tilladt.

Ballerup Kommune har anlagt en jordsti rundt om mosen og en træbro ved den nordlige store sø. Trafikken i det indre af mosen er meget begrænset, men det vurderes, at det af hensyn til naturværdierne ikke er hensigtsmæssigt at anlægge nye stier. Såfremt der alligevel planlægges nye stier, bør disse henlægges til naturområdets randarealer. Eksisterende stier skal fortrinsvis vedligeholdes ved slåning samt evt. ved udlægning af grus eller flis på særligt fugtige steder.

Den rekreative anvendelse af moseområdet bør også fremover være begrænset til lystfiskeri, naturiagttagelser, gåture, landskabsoplevelser og lignende aktiviteter.

Det kan evt. overvejes at opstille enkelte bænke i området.

Naboarealer

Det anbefales løbende at være opmærksom på muligheden for at lade naboarealerne indgå i en landskabelig sammenhæng med det fredede område, f.eks. ved ekstensivering af landbrugsdrift på naboarealer o.lign. I forbindelse med bekæmpelse af invasive arter, bl.a. Kæmpe-Bjørneklo, bør opmærksomheden ligeledes rettes mod naboarealerne for at sikre en effektiv bekæmpelse.

Andet

Enkelte steder i det fredede område er efterladt affald, gamle indkøbsvogne o.lign. Dette bør af æstetiske grund fjernes i forbindelse med plejen.

6.3.2 Vedvarende pleje

Med vedvarende pleje menes indgreb, der udføres gentagne gange med det formål at fastholde eller genskabe en given vegetations- eller landskabstype. Som vedvarende pleje foreslås den nuværende græsningspraksis fortsat og udvidet, evt. suppleret med slåning og pletvis rørhøst.

Desuden kan bekæmpelse af invasive plantearter som Kæmpe-Bjørneklo og gyldenris med nogen ret betragtes som en del af den vedvarende pleje.

Dertil kommer grødeskæring og oprensning af Råmose Å. Dette kan ske med maskiner eller håndkraft. Indføring af skånsom vandløbsvedligeholdelse bør overvejes, da det fremmer den fysiske og biologiske variation i vandløbet. Efter regulativet for Råmose Å udføres grødeskæring i perioden 1. juni – 30. oktober og oprensning i perioden 1. august til 30. november. Mindre oprensning og rørskæring i afvandingskanalerne i selve mosen bør ske i perioden 1. november til 29. februar med håndkraft.

Den nuværende græsning foretages med får og kreaturer. Det anbefales, at så stor en del af græsningen som muligt fremover varetages af kreaturer, da disse erfaringsmæssigt vides at skabe de bedste forhold for flora og fauna tilknyttet fugtige ferske enge. Ydermere er kvæg bedst egnet til at afgræsse fugtige områder.

Kreaturer er ikke særligt selektive i deres græsning, idet de æder store totter vegetation i hver mundfuld. Dog undgår kreaturer at græsse de gødningspåvirkede pletter, hvilket bevirker den for vadefuglene værdifulde tuedannelse. I rørsump kan kreaturerne ofte holde tagrørene nede og dermed medvirke til at holde bredzonen åben gennem færdsel og tramp. Ungkreaturer giver normalt det bedste resultat, da disse er i stand til også at afgræsse meget fugtige arealer (Larsen og Vikstrøm 1995).

En græsningsperiode fra ca. 1. juni anbefales normalt for at tage hensyn til eventuelle ynglende vadefugle. Græsningsstart m.m. vil dog i vid udstrækning afhænge af de praktiske omstændigheder, og områdets karakter taget i betragtning vil en start allerede primo maj næppe give anledning til problemer for områdets ynglefugle. Græsningssæsonen bør være så lang som muligt, gerne til ind i oktober.

Græsningstrykket bør være ca. 1,5 storkreatur per hektar, og græsningen sættes ind straks efter eventuel nedskæring af krat eller anden rydning af uønsket vegetation. Generelt bør græsningstrykkets effekt på området løbende vurderes, og om nødvendigt må græsningspraksis ændres.

Hvor der er åbent vand, skal dyrene så vidt muligt have mulighed for at græsse helt ud til vandkanten. Herved skabes overgange med lav vegetation mellem land og vand, hvilket er af stor betydning for ynglende og rastende ande- og vadefugle. Eventuelt kan græsningen suppleres med en årlig slåning af vegetationen på udvalgte strækninger af bredzonen med henblik på at skabe sådanne vegetationsfattige overgange mellem land og vand.

Vegetationsfattig overgang mellem land og vand, her i Råmosens vestlige kreaturafgræs-sede del, er af stor betydning for ynglende vandfugle.

Generelt foreslås som nævnt anvendt kreaturer til græsning, men også får kan anvendes. Får er generelt mere sorterende i deres fødevalg end kreaturer og æder gerne vedagtig vegetation, men er derimod mindre velegnede på våd bund. Det anbefales at vælge fåreracer med stor tilbøjelighed til at æde vedplanter, som f.eks. gotlandsk pelsfår.

Foruden at bevare livsbetingelserne for arealernes fugle og padder, vil græsningen også forbedre forholdene for området lysåbne plantesamfund.

Tilskud af foder bør undgås, idet foderet virker som ekstra gødning og kan indeholde frø fra fremmede planter.

Om græsning generelt skal anføres, at den anvendte praksis altid vil være et kompromis mellem naturmæssige interesser og hvad der rent landbrugsmæssigt kan lade sig gøre. En ikke-optimal græsning vil således langt være at foretrække for ingen græsning og en deraf følgende tilgroning af de fredede arealer.

Slåning, rørskår og invasive arter

På de arealer, der er udlagt til græsning, hvor dyrene ikke er i stand til at holde vegetationen nede, kan det overvejes at supplere græsningen med en årlig (sen-sommer/september) slåning af plantedækket.

Engarealerne ved Grantoften og langs med Baltorpvej slås i dag 2-3 gange årligt af Ballerup Kommune. Allerede i dag holdes græsset på en delstrækning langs kanalen nær Grantoftebebyggelsen forholdsvis tæt klippet, hvorved det bliver attraktivt for gæs og ænder at gå på land for at fouragere. Denne praksis anbefales fortsat fremover.

På de arealer, hvor gyldenris danner tætte bevoksninger, foreslås en slåning af vegetationen efterfulgt af græsning.

Rørskær i større skala kommer ikke på tale p.g.a. rørskovens ret begrænsede udstrækning i det fredede område. Plukvis rørhøst kan dog være med til at sikre en fugtig rørskov i en varieret alderssammensætning, hvilket erfaringsmæssigt giver basis for flest mulige forskellige fuglearter.

Et enkelt middel til at skabe levesteder for padder kan være at skære små ”lommer” i rørskoven og dermed skabe åbne og lavvandede vandflader i overgangszonen mellem engen og rørskoven, hvilket forbedrer ynglesuccessen for områdets padder. Lommerne bør være delvist soleksponerede, så vandet bliver opvarmet af solen. ”Frølommer” skæres bedst med le, idet tagrørene skæres under vandet. Tagrør, der vokser i åbent vand, vil angiveligt forsvinde helt hvis de skæres to gange i én vækstsæson i en periode på 2 eller 3 år (Sutherland & Hill 1995), men erfaringen viser, at indgrebet i praksis ofte kræver en vis vedligeholdelse. Indgrebet er formodentlig kun relevant for vandhuller, hvori der ikke findes fiskebestande, idet prædation fra fisk i så fald vil udelukke paddernes muligheder for at placere æg på dybere vand og i større og åbne vandflader.

Der forekommer fortsat Kæmpe-Bjørneklo i Råmosen, og uanset hvilken bekæmpelsesmetode, der tages i brug, vil det tage flere år før den er væk fra det fredede område. Mange steder er der også risiko for genindvandring fra naboarealer efter afsluttet bekæmpelse. Anbefalingerne i nedenstående tabel er udarbejdet af Skov- og Naturstyrelsen og baserer sig på erfaringer fra bl.a. Vestsjællands Amt. Bekæmpelsen angivet i tabellen skal gentages 2-3 gange hver sommer, indtil bestanden er udryddet.

Har bjørnekloen dannet sin store hvide blomsterskærm, skal denne skæres af stænglen og fjernes. Derved undgår man, at planten når at danne frø. Dette kan ske fra opgravede stængler, som f.eks. ligger hen i fugtigt vejr eller falder ned i nærliggende vandløb. Man skal derfor også undgå, at den opgravede bjørneklo lander i et vandløb (Råmose Å), således at udviklingen af blomster og dermed frø kan fortsætte.

Græsning er et effektivt middel de steder, hvor det er muligt. Dyrene skal dog sættes på græs så tidligt som muligt, således at planterne ikke når at vokse sig store. Især får vides at kunne græsse på Kæmpe-Bjørneklo, og særligt gotlandske pelsfår synes at have præference for bjørneklo. Også kreaturer spiser gerne bjørneklo, men også de skal sættes til at græsse, inden planterne bliver alt for store.

Rodstikning kan også anvendes som middel i bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Om foråret graves eller stikkes planterne op. Jo mere rod, man får med, desto større er chancen for, at planten dør. Rodstikningen sker allerbedst med en spade med skrå æg. Planten lægges til udtørring eller destrueres. Blomsterskærmen skæres af og fjernes fra arealet til destruktion.

Tabel 1: Anbefalinger om bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo (ref.: www.skovognatur.dk).

Bestandens størrelse	Rodstikning/ Opgravning	Slåning	Græsning	Fjernelse af skærme
Få planter, typisk 5-10 stk.	Anbefales	I orden, men rodstikning/opgravning giver hurtigere resultater		Bør ske, hvis man ikke når at fjerne planterne inden frømodning
Mindre bestande, typisk 50-200 stk.	Noget tidskrævende, men kan anbefales som den mest sikre metode til bekæmpelse på især blød jord	Slåning kan overvejes forud for rodstikning/opgravning eller græsning	Mulighed bør undersøges. Er dog ofte kun muligt, hvis der er naboarealer, som græsses	Bør ske, hvis man ikke når at fjerne planterne inden frømodning
Store bestande, > 1000 stk.		Slåning kan overvejes forud for græsning	Der bør etableres græsning	Skærme, der kan kaste frø i vandløb og søer, bør fjernes
Bekæmpelse bør starte i april, når de første skud kommer frem.				

Det er ikke uden videre tilladt at bekæmpe bjørneklo på naboarealer, der tilhører andre, med mindre dette sker efter forudgående aftale med ejeren. Det er dog helt afgørende, at sådanne aftaler træffes for de naboarealer, hvor der forekommer bjørneklo, da al erfaring viser, at arten ikke kan bekæmpes effektivt med en isoleret indsats.

Kommunerne kan dog ifølge Bekendtgørelse om Bjørneklobekæmpelse påbyde lodsejere at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo på egne arealer og, hvis ikke dette sker, selv udføre bekæmpelsen på ejerens vegne.

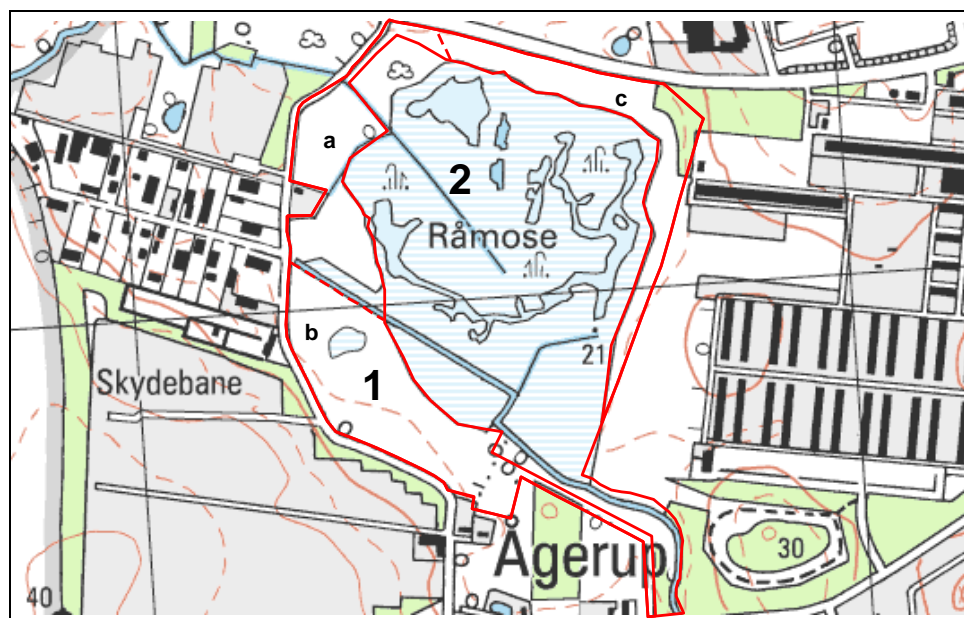
Også den invasive gyldenris (kanadisk og sildig) forekommer hyppigt på Råmosens engarealer og danner stedvist tætte bestande, hvor andre arter kan have svært ved at etablere sig. Skov- og Naturstyrelsen vurderer, at arten med fælles indsats (slåning eller fjernelse før frøsætning og efterfølgende græsning) fra myndigheder og borgere kan begrænses lokalt, men ikke udryddes. Da plejemyndigheden har udtrykt ønske om helt at udrydde gyldenris fra det fredede område, foreslås denne fremgangsmåde forsøgt anvendt på de tidligere lysåbne arealer, hvor gyldenris har bredt sig på bekostning af den oprindelige vegetation.

6.4 Plejeplanområder

I overensstemmelse med fredningskendelsen og anvisninger fra Københavns Amt og Ballerup Kommune foretages en inddeling af det fredede område i to mindre delområder, der behandles enkeltvis med hensyn til beskrivelse, plejemålsætning, plejebehov m.m.

Det fredede område deles op i delområde 1 og 2. Bemærk, at matr. 4b (privat villahave) er udeladt af delområde 1, og dermed ikke er omfattet af plejeplanen:

- 1) Plejeplanområde 1: Græssede og slåede randarealer
 - a: kreaturafgræssede arealer mod nordvest;
 - b: fåregræssede arealer mod syd
 - c: maskinelt klippede græsarealer
- 2) Centrale mosepartier med tørveskær og kanaler

Figur 3: Plejeplanens 2 delområder. Gengivet med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen.

Bemærk, at græsarealerne i delområde 1 er underinddelt i 3 mindre områder (a, b og c) på baggrund af driftsforholdene i 2006.

Plejebehovet er ikke lige stort i begge delområder, og også inden for hvert delområde er de foreslåede plejeindgreb mere eller mindre uopsættelige.

I afsnit 7 gives, på tværs af delområdegrænser, en opsummering af forslagene samt en række overvejelser vedrørende en overordnet prioritering af de foreslåede plejeaktiviteter.

6.4.1 Delområde 1: Græssede og slåede randarealer

Beskrivelse

Området omfatter randarealerne rundt om den egentlige Råmose, samlet ca. 10 hektar afgræssede enge og maskinelt klippede græsarealer. Delområdet ejes over-

vejende af Ballerup Kommune samt en privat planteskole. Den vestlige del af delområdet afgræsses af kreaturer (1a) og får (1b). Mod øst, tilstødende Grantoftebebyggelsen, og mod nord, ved Baltorpvej, består delområdet af maskinelt klippede græsarealer (1c). Området mellem Grantoftebebyggelsen og de maskinelt klippede randarealer er udlagt til rekreative formål, bl.a. fodboldbaner.

Område 1a og 1b deles af en kanal i en nordlig kreaturafgræsset del og en sydlig del, der afgræsses af får.

De kreaturafgræssede arealer mod nordvest (område 1a) fremstår generelt lysåbne, dog hist og her med spredt opvækst af tjørn og høje urter som Lodden Dueurt, Vild Kørvel, Alm. Syre, Lugtløs Kamille, Prikbladet Perikum og Kær-tidsel. Hegnet mellem område 1a og de centrale mosepartier i den nordlige del af delområde 2 er fjernet de fleste steder, hvilket har givet dyrene mulighed for at afgræsse rørsumpen og komme helt frem til vandkanten.

Længst mod sydøst i område 1a er i dag heget langs en lille jordsti, der leder ind til kanalen. Stien anvendes formentlig især af lystfiskere, men hegets placering langs den forhindrer dyrene i at få adgang til de ensartede flader med rørskov og høje urter i den sydlige del af delområde 2.

Længst mod vest støder delområdet op til en privat villahave (matr. 4b), der ikke inddrages i plejeplanen.

Tilgroet vandhul i den sydvestlige del af delområde 1b.

Den sydvestlige del af delområdet (område 1b) afgræsses som nævnt af får. Langs den vestlige rand findes en større egetræsbeplantning, der formentlig er plantet som afskærmning mellem selve Råmosen og industrikvarteret mod vest.

Umiddelbart syd for kanalen, der deler den vestlige, afgræssede del af delområdet i to halvdele, findes et mindre (§3 beskyttet, se Bilag 3) vandhul, der er under tilgroning med høje urter og pil.

Længere mod syd, tilstødende landsbyen Ågerup, udgøres delområdet af Københavns Energis kildeplads og et privatejet gartneri.

Mod øst og nord (område 1c) består delområdet hovedsageligt af klippede græsarealer udlagt til rekreative formål. De fleste steder er randbeplantningen tæt og udsigten over de centrale mosepartier yderst begrænset, men ved Grantoftebebyggelsen er det lykkedes, gennem vedvarende slåning, at skabe en vegetationsfattig overgang til de åbne vandflader, hvilket bl.a. har gjort det muligt for publikum at bevæge sig helt ned til vandkanten.

Græsarealerne i delområde 1c bærer i øvrigt præg af intensiv pleje med ret få arter, og mange steder ses begyndende opvækst af bl.a. nælder, der indikerer en vis næringsstofpåvirkning.

Skarp overgang mellem delområde 2 og de slåede græsarealer i delområde 1.

Vurdering

De vestlige afgræssede dele af delområdet (1a og 1b) fremstår generelt lysåbne og attraktive og med kun spredt opvækst af høje urter og vedplanter som f.eks. tjørn. Især område 1a er velgræsset og rummer allerede i dag flere steder de for vandfugle så vigtige vegetationsfattige overgang mellem land og vand. Området rummer givetvis et vist potentiale for padder og almindelige engfugle- og planter som f.eks. Vibe og Eng-kabbeleje.

Den spredte opvækst af tjørn gør desuden arealet velegnet som yngle- og fourageringsområde for den internationalt beskyttede fugleart Rødrygget Tornskade.

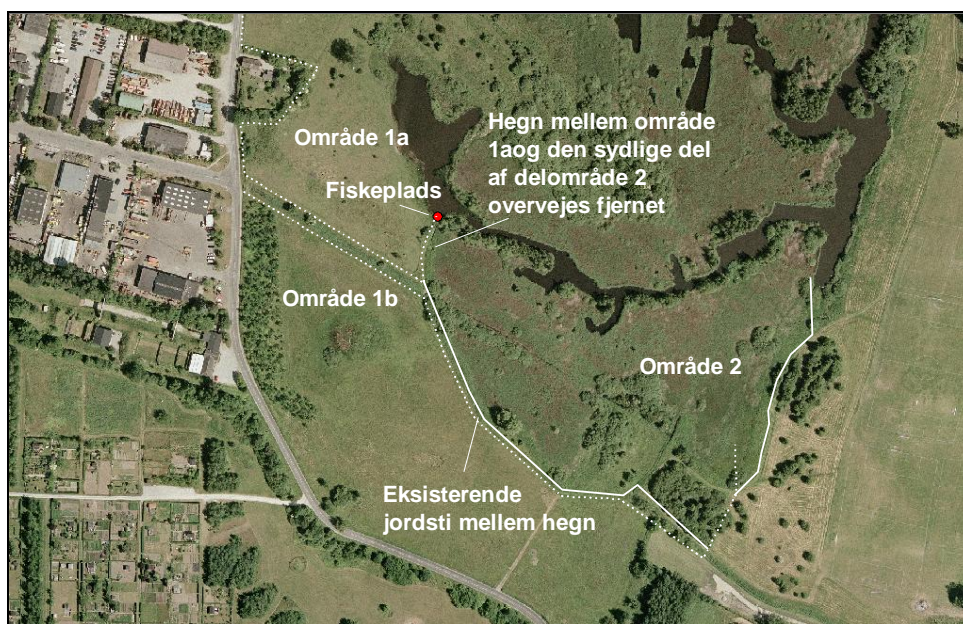
De slåede græsarealer ved Baltorpevej og langs med Grantoftebebyggelsen i øst (område 1c) bærer præg af, at de i vid udstrækning er udlagt til rekreative formål. Antallet af plantearter på disse arealer er lavt – og naturpotentialet vurderes i det hele taget at være lavt. Området har primært værdi i forbindelse med friluftsvititeter som spadsereture, hundeluftning m.m.

Plejemålsætning

Delområdet skal fremstå overvejende lysåbent med kun spredt opvækst af høje urter og vedplanter (1a og 1b). Desuden skal delområdet også fremover kunne anvendes til rekreative formål såsom spadsereture, hundeluftning, boldspil m.m. 1c). De afgræssede dele af delområdet (1a og 1b) skal fremover være levested for almindelige engfugle- og planter, Rødrygget Tornskade samt padder som But- og Spidssnudet frø.

Plejekforslag

Plejemålsætningen er i det væsentligste allerede opfyldt, men enkelte ændringer i den nuværende hegning af område 1a vil gøre det muligt at få afgræsset den sydlige del af delområde 2, der i dag domineres af store ensartede flader af relativt tæt og tør rørskov (Figur 3).

Figur 3: Forslag til ændringer af hegning. Stiplet linie: ca. forløb af eksisterende hegning. Hel linie: forslag til nye hegn.

Det foreslås derfor at fjerne det hegn, der i dag adskiller delområde 1a fra den sydlige halvdel af delområde 2 samt at etablere et nyt hegn langs med den sydlige grænse af delområde 2 (Figur 3).

Et fremtidigt alternativ til dette kunne være at lade område 1a, 1b og den sydlige halvdel af delområde 2 afgræsse som én fenne og sikre publikums adgang til stier m.m. ved at etablere stenter eller andre overgange de relevante steder.

Vigtigst er dog, at den nuværende græsning i 1a og 1b fortsætter, og med tiden bør kreaturer om muligt afgræsse begge arealer, da græsning med disse erfa-

ringsmæssigt vides at skabe de bedste forhold for dyr og planter på fugtige ferske enge.

Områdets flora og fauna vil givetvis nyde godt af den periodevise oversvømmelse, der formentlig vil finde sted, hvis den foreslåede hævnning af vandstanden i mosen realiseres.

Vandhullet umiddelbart i den nordlige del af 1b bør oprenses til gavn for områdets padder. Vandhullet vil muligvis nogle år tørre ud i løbet af sommeren, men det vurderes, at det i det mindste en del af året vil kunne fungere som et egnet levested for f.eks. spidssnudet frø. Den store pilebusk, der i dag dækker det meste af lavningen skal fjernes, og om nødvendigt, skræbes det øverste lag tørv af med henblik på at skabe en åben vandflade.

Padder og mange vandinsekter gavnes af en lavvandet bredzone med størst mulig udstrækning. Man bør desuden bevare de nuværende fladt skrånede bredder, således at der uanset vandstand altid vil være en fladvandet bredzone. En fortsat græsning, om muligt med kvæg, vil medvirke til at undgå tilgroning af bredzonen og dermed også være til gavn for eventuelle padder.

Den del af delområde 1, der primært anvendes til rekreative formål, rummer som nævnt kun få naturværdier. Det foreslås, at den nuværende drift med maskinel slåning 2-3 gange om året fortsætter, og at arealerne også fremover drives uden brug af sprøjtemidler (og gødskning). Det anbefales, at den eksisterende åbning i bredzonen i den nordlige del af 1c også fremover holdes åben, således at eventuelle gæs og ænder kan gå på land for at fouragere på græsarealerne – i det mindste i de tidlige morgentimer, hvor der endnu ikke er mennesker på arealerne.

Yderligere beplantning, som egetræerne ved Råmosevej, af de lysåbne engarealer i område 1a og 1b bør undgås.

6.4.2 Delområde 2: Centrale mosepartier med tørveskær og kanaler

Beskrivelse

Området består af hele det centrale moseparti og omfatter 19 hektar mere eller mindre tilgroet mose med rørsump, åbne vandflader (gravede kanaler og ældre tørveskær), rørskov og opvækst af forskellige vedplanter, især birk og pil.

Mod nord findes fortsat enkelte af de oprindelige tørveskær (se historisk kort, Figur 2), ellers præges området af vandsamlinger af de kanaler, der blev gravet i 1988 med henblik på at øge det samlede vandareal og sikre et mere konstant vandspejl. I det største vandhul mod nord, ved fiskebroen, er to små holme, der formentlig kan tjene som ynglepladser for bl.a. grågåse.

Mod nord og syd gennemskæres området af afvandingskanaler, og hele delområdet afvandes af Råmose Å, der har sit udløb længst mod syd ved Københavns Energis kildeplads.

Dele af området er under kraftig tilgroning med vedplanter. Tilgroningen med vedplanter er specielt fremskreden på den tange, der ligger mellem de gamle tørveskær mod nord og den nygravede kanal, der strækker sig tværs gennem området. Også på brinkerne af de nygravede kanaler vokser bl.a. birk og pil, formentlig på den opfyldningsjord, der blev lagt her i forbindelse med gravearbejdet i 1988.

Den sydlige del af delområdet præges af store ensartede flader med tagrør og Bredbladet Dunhammer samt en visse steder ret sammenhængende opvækst af pil, birk og høje urter som Sildig Gyldenris, Lodden Dueurt og enkelte Kæmpe-Bjørneklo. Hovedparten af arealet med Tagrør mod syd fremstår tør og ensartet og med ret ringe livsvilkår for rørsumpens fugle og planter.

Længst mod sydøst findes et parti med en starsump, der nu synes under tilgroning med bl.a. Tagrør, pil og Bredbladet Dunhammer. Lodden Dueurt og Sildig Gyldenris spreder sig på naboarealerne.

Tangen imellem de gamle tørveskær i nord og den nygravede kanal er under kraftig tilgroning med pil og tjørn.

På bredden nær det sted, hvor den lange kanal, der strækker sig tværs gennem delområdet, har sit udspring, var oprindeligt et spændende rigkær med bl.a. Kød-farvet Gøgeurt, Maj-gøgeurt, Engblomme og Hjertegræs. Området var i 2006 helt groet til med pil, Tagrør og dunhammer og muligvis påvirket af jordarbejder, men det kan ikke udelukkes, at der fortsat findes en frøbank på arealet (Poul Evald Hansen, pers. medd.).

I et lille område umiddelbart øst for fiskebroen mod nord fandtes i 2000 en smule Festgræs samt en tue af Blågrå Siv (Poul Evald Hansen, pers. medd.).

Vurdering

Delområdet udgør størstedelen af det fredede område og rummer hovedparten af fredningens naturværdier. Selv om botanisk interessante partier med tiden er forsvundet p.g.a. tilgroning og andre aktiviteter i området, rummer det fortsat et stort potentiale for flora og fauna tilknyttet fugtige naturtyper. Rørskoven mod syd fremstod under besigtigelserne i november 2006 dog relativt tør og tæt og dermed ikke særligt attraktiv for vandfugle og fugtighedskrævende planter.

Området skal også fremover kunne anvendes til rekreative formål såsom gåture og det fiskeri, der allerede finder sted, men det vurderes ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at anlægge nye stier ind i området.

Plejemålsætning

Området skal rumme yngle- og fourageringsmuligheder for almindelige vandfugle samt småfugle med tilknytning til fugtige tilgroningsprægede naturtyper. Vandhullerne skal rumme en frodig og varieret bredvegetation og en fugtig rørsump i en varieret alderssammensætning. Hele delområdet skal efter plejens udførelse fremstå som en moasik af åbne vandflader, starsump, rørsump, spredte partier med opvækst af pil og enkeltstående birketræer.

Tilgroede centrale mosepartier i delområde 2.

Plejeforslag

I Sutherland & Hill (1995) angives som retningslinie, at andelen af krat på engareraler og i rørskov samlet ikke bør overstige 15-20%, og at hovedparten af kratet bør forekomme i områdets periferi. Baseret på denne tommelfingerregel, er tilgroningsfaren ikke akut, men det er givet, at tilgroning på længere sigt vil true de naturværdier, der ligger til grund for Råmose fredningen. Det foreslås derfor at rydde en del af vedplanterne fra området, som beskrevet i afsnit 6.3.1., med henblik på at skabe bedre forhold for vandfugle og lyskrævende plantearter.

Hvor det er muligt, bør hegnene, der omfatter græsningsarealerne i delområde 1 (1a) flyttes eller evt. fjernes helt med henblik på at lade dyrene afgræsse så stor

en andel af den ensartede rørskov som muligt og skabe vegetationsfattige overgange mellem land og vand (se beskrivelse for delområde 1a).

Pletvis rørhøst i området vil medvirke til at bevare rørskoven i en varieret alderssammensætning til gavn for dyr og planter. Især bør periodevist rørskår og anden vegetationsrydning overvejes omkring den delvist tilgroede starsump i områdets sydøstlige ende. En tilsvarende vegetationsrydning omkring det nu næsten forsvundne rigkær ved den østlige rand af området kan overvejes, men det vurderes, at det på grund af fremskreden tilgroning, og måske også jordarbejder på dette sted vil være yderst vanskeligt at genskabe det oprindelige kær.

En vandstandshævning vil medvirke til at bevare rørsumpen fugtigere i en større del af året, end tilfældet er i dag, og dermed attraktiv for ynglende og rastende fugle, vandinsekter og fugtighedskrævende plantearter.

Luftfoto af Råmosen set fra vest (kilde: JWLuftfoto, Ballerup Kommune).

7 Opsummering og prioritering af plejeindgreb

7.1 Opsummering af plejeforslag

Tabel 2: Skematisk oversigt over de stillede plejeforslag. Område 1: Græssede og slåede randarealer (1a: kreaturafgræssede arealer mod nordvest; 1b: fåreafgræssede arealer mod sydvest; 1c: maskinelt klippede arealer mod nord og øst. Område 2: Centrale mosepartier med tørveskær og kanaler.

Plejeforslag/område nr.	1			2
	a	b	c	
Engangspleje				
Fjernelse af træer, buske og krat	√	√	√	√
Engangsslåning af uønsket urtevegetation				√
Bekæmpelse af invasive arter	√	√	√	√
Fjernelse eller flytning af eksisterende hegn	√	√		√
Oprensning af vandhul		√		
Vandstandshævning				√
Oprensning af afvandings kanaler				√
Vedvarende pleje				
Kreaturafgræsning	√	√		√
Fåregæsning		√		
Vedligeholdelse af græsplæner (maskinslåning 2-3 gange årligt)			√	
Årlig (i september) slåning af vegetationen				√
Årligt rørskær				√
Bekæmpelse af invasive arter	√	√	√	√
Vedligeholdelse af afvandings kanaler				√
Grødeskæring og oprensning af Råmose Å				√
Formidling				
Opstilling af informationstavler	√	√	√	√
Opstilling af bænke			√	
Løbende vedligehold af eksisterende stiforbindelser	√	√	√	√

7.2 Prioritering af plejeforslag

I Tabel 2 er alle de stillede plejeforslag sammenstillet på kortfattet og skematisk form. I det følgende gøres en række overvejelser vedrørende hvilke plejetiltag, der er vigtigst at gennemføre for at leve op til fredningens formål.

- For at bevare engenes lysåbne præg, er det helt afgørende, at den eksisterende græsning fortsætter og med tiden gerne overgår til kreaturafgræsning på alle arealer. En fjernelse af vedplanter og høje urter vil lette dyrenes adgang til arealerne.
- En flytning eller evt. fjernelse af hegn i bredzonerne vil medvirke til skabe vegetationsfattige overgange mellem land og vand til gavn for fugle og planter. Især er det ønskeligt med en afgræsning af den sydlige halvdel af delområde 2.

- En vandstandshævning vil være en stor gevinst for naturværdierne i det fredede område.
- En oprensning af vandhullet i delområde 1 (1b) vil skabe bedre forhold for områdets padder og vurderes at være relativt enkel at gennemføre.
- Desuden anbefales det at foretage en ekstensiv registrering af områdets naturværdier – før og efter den gennemførte pleje. Dels for at dokumentere plejens effekt, dels for at kunne revidere plejetiltagene, hvis dette skønnes relevant.

Vandhul i Råmosen, efteråret 2006.

8 Referencer

- Ballerup Kommune 2005: Udkast til Spildevandsplan 2005-2009.
- Ballerup Kommune 1997: Regulativ for Ballerup Å og Råmose Å. Ballerup Kommune, Teknisk Forvaltning.
- Ballerup Kommune 1987: Råmosen – Plejeplan 011. – Ballerup Kommune, Miljøinspektoret, Parksektionen.
- Ballerup Kommune 1998-2009: Kommuneplan for Ballerup Kommune.
- Dahl, K. 1994: Fredede områder i Danmark. – Danmarks Naturfredningsforening, Skarv, Høst & Søn.
- Dansk Ornitologisk Forening 1982: Fuglelokaliteter i hovedstadsområdet 1982.
- Dansk Ornitologisk Forening 1998: Fuglelokaliteter i Københavns Amt.
- Fredningsnævnets Kendelse af 21. oktober 2005 vedrørende fredning af Råmosen i Ballerup kommune.
- Gravesen, P. 1979: Oversigt over botaniske lokaliteter. Bind 1, Sjælland. - Fredningsstyrelsen 1979.
- Københavns Amt 1996: Botanisk Overvågning 1996. – Naturforvaltningsrapport nr. 30.
- Københavns amt: Overvågning af paddelokaliteter 2003. – Amphi Consult.
- Københavns Amt 2005: Overvågning af padder i Københavns Amt 2005. – Amphi Consult.
- Larsen, S.N. & T. Vikstrøm 1995: Ferske Enge – en beskyttet naturtype. – Skov- og Naturstyrelsen.
- Natur og Ungdom 1968: Danske Naturlokaliteter 1: Søer og Moser i Københavns Vestegn.
- Skov- og Naturstyrelsen (1999): Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi. Miljø- og Energiministeriet. Skov- og Naturstyrelsen.
- Sutherland, W.J. & D. Hill 1995: Managing habitats for conservation. – Cambridge University Press.

Bilag:

Bilag 1: Fredningskort med ydre plangrænser

Bilag 2: Ejerforhold

Bilag 3: §3 beskyttede arealer

Bilag 4: Ortofoto med ydre plangrænser

Bilag 5: Plantelister 1964-1996

Bilag 6: Fuglelister 1968-2006